Ung Dialog 2015

Ung Dialog innebär att ungdomar från Linköpings gymnasieskolor får träffa kommunpolitiker, tjänstemän, med flera, för att diskutera olika frågor och föra fram sina åsikter direkt till kommunenens beslutsfattare. Dialogdagen anordnas av Ungdomsombuden som detta år även hade hjälp av en planeringsgrupp bestående av elever från några av kommunens gymnasieskolor.

Detta dokument innehåller minnesanteckningar från Ung Dialog 2015, här kan du läsa om vad ungdomarna tog upp samt vad de politiker, tjänstemän, med flera, som satt i panel svarade.

Innehåll

Skola	s2
Framtid	s13
Trygghet och Säkerhet	s17
Hälsa	s25
Fritid	s32

Skola

Moderator:
Saimon Louis, Ungdomsombud i Linköpings Kommun

I panelen:
Lisa Nåbo (förtroendevald, bildningsnämnden)
Sara Frank (sakkunnig, utbildningsförvaltningen)
Karin Nyman (näringslivscoach, utbildningsförvaltningen)

Ungdom:
Vad kan vi göra för att lärarna ska bedöma på ett rättvist sätt mellan killar och tjejer?

Panelen:
Jättebra fråga, nya gymnasiereformen har man behövt jobba hårt med. Nytt betygssystem är inte lätt att genomföra, det görs på riksnivå. Skolorna har jobbat mycket med fortbildning. Problemet med ett nytt system är att beslutet tas innan allt stödmaterial kommer till skolorna. I kommunen har grupper tillsats mellan skolorna (lärare från olika skolor) för att jämföra tankesättet mellan olika skolor. Syftet är att få likvärdig bedömning. Man kan alltid jobba vidare med en dialog för rättvisare bedömning, och använda stödmaterial från skolverket. Skillnader i bedömningen mellan flickor och pojkar tittas mycket på. Politiker jobbar mycket med detta.

Lisa Nåbo berättar om hur det var när hon gick på gymnasiet: Jag hade turen att bli bedömd med gamla systemet. Inställningen vi har till jämställda betyg är att man måste vara tydligare med detta på lärarutbildningen. Betygssättningskursen måste få större vikt. Man måste också fortbilda nyexaminerade lärare. En vanlig kritik från lärare är att man inte fick tid till att förstå vad systemet innebar. Det blev verklighet för snabbt. Detta måste man jobba med.

Ungdom:
Jag tycker att man märker att lärarna inte hjälps åt. Vissa lärare har mycket koll, andra inte. Jag tycker att man kan ha ett möte någon gång i månaden om hur man ska bedöma. Både lärare på samma skola och mellan lärare från olika skolor. Lärarna har inte koll ibland.

Panelen:
Det pågår ett sådant arbete och det är viktigt att det fortsätter så att eleverna upplever en likvärdighet oavsett vilken skola man går på. Det händer att samma kurser blir olika på olika program. Angående bedömningsskillnader mellan pojkar och flickor vill kommunstyrelsen fånga upp allt hur det ser ut med skillnaden, det finns en person som arbetar specifikt med frågan. Detta för att ge bättre underlag till politiker som fattar beslut.

Tyvärr har inte frågan om skillnader mellan pojkar och flickor kommit i samband med nya betygssystemet, det är en ständig diskussion. Oavsett betygssystem är det en

svårighet. Jag tycker att man kan se att skolorna har arbetat för att jobba gemensamt. Det finns projekt som syftar till att lärarna ska ha mer dialog i grupper (till exempel besöker de varandras lektioner) Det handlar om att se hur andra jobbar. Forskning och erfarenheter visar att detta är bra. Frågeställarens idé är bra, men vissa lärare upplever en för hög arbetsbelastning och därför upplever de dessa möjligheter som för krävande. Det är ett stort problem då man måste avlasta lärarna.

Ungdom:
När vi fick betygssystemet var det svårt att veta om en lärare bedömer rätt eller inte. En del säger att man måste ha säkerhet, alltså att man måste uppnå ett visst mål flera gånger för att man ska få ett A som betyg medan en annan lärare kan säga att det räcker att man har uppnått det en gång för att få samma betyg. Vore det inte bra om eleverna fick kunskaper om hur betygssystemet funkar? Det är svårt att diskutera betyg med lärare eftersom man som elev inte har tillräckligt med kunskap om betygsbedömningen.

Panelen:
Jättebra idé, de flesta skolor jobbar mest med att lärarna ska få kunskap. Men bra idé att utbilda eleverna i betygssystemet. Gärna lite succesivt. Det finns ett problem med att kriterierna tolkas olika av elever, och olika av olika lärare. Kanske något som elevkårerna kan driva?

Ungdom:
Det är lite som sägs, det är ofta så att man tycker att en del lärare är otydliga medan andra är väldigt tydliga. En del lärare verkar tro att eleverna redan vet vad som gäller och förmedlar inte kriterierna. Lärarna borde ge tydligare bild av vad som är viktigt.

Panelen:
Bedömning kan skilja mellan teoretiska och praktiska utbildningar. En dialog mellan elever och lärare är jätteviktig hela tiden.

SMS:
Varför finns inte MVG i särskolan?

Panelen:
Särskolan har egen betygssättning och är en egen skolform som inte har genomgått den nya reformen. Elever som går nya särskolan går bara två år. Men det har blivit mer likt vanliga gymnasieskolan.

Moderator:
Kan kommunen göra något?

Panelen:
Kommunen kan framföra tankar och åsikter om särskolan vidare till Skolverket men det inte är något som kommunen kan styra över själva. Kommunen har jobbat med att ge möjligheter till särskoleelever att läsa fler ämnen för att göra de olika skolformerna mer lika. Man kan maila till kommunen sina frågor som elev.

SMS:
Bedömer man olika i samma ämne på yrkesprogram jämfört med teoretiska program?

Panelen:
Exakt samma kurs ska bedömas lika, det är samma kunskapskrav. Kurserna kan däremot se olika ut beroende på program. Programmets inriktning färgar av sig på kursinnehållet, historiekursen påverkas av ekonomi om det är ekonomiprogrammet eller bygg på byggprogrammet, det beror alltså på inriktning.

Ungdom:
Hur ser det ut med elevdemokrati på särskolan? Har de samma möjligheter att delta i Ung Dialog som elever på vanliga skolan?

Ungdomsombuden:
Ja, även elever från särskolan deltar i Ung Dialog.

Panelen:
Regelmässigt är det samma med elevdemokratin, det ska inte vara någon skillnad. Elevenkäterna kan se annorlunda ut. Berzan har elevråd på särskolan. Det finns/har funnits elevråd på Ljunkans särskola.

SMS:
Vad har man för rättigheter som elev att försäkra sig om att man har fått det betyg man förtjänar?

Panelen:
Man kan föra en dialog med lärare, och ha samtal med rektor. Man har alltid rätt att få ett betyg motiverat, det är skrivet i skollagen. Man ska veta hur bedömningen har gått till. I dagsläget kan man inte överklaga ett satt betyg men om man upplever att man fått orättvisa betyg bör man gå till rektorn för att ta upp och diskutera situationen. Det är viktigt att man går vidare när man upplever att man fått felaktigt betyg men det är även viktigt att man känner till att man inte kan ändra betygen i efterhand. Såvida det exempelvis inte gäller en felskrivning, för då går det att göra en rättning i efterhand. Det är läraren som sätter betygen. Rektorn har aldrig rätt att ändra betyg. Undantag finns, men primärt är det läraren som bestämmer. Diskussion har förts på nationell politisk nivå om överklagan utan resultat.

Moderator:
Vem går man till om man ändå tycker att betyget är orättvist?

Panelen:
Man går till rektorn för att skapa dialog och reda ut vad det är som ger en så olika bild. Hitta bristerna i kommunikationen. Det är viktigt att veta att man inte kan ändra betygen. I förra skollagen kunde rektorn ändra betygen, men detta är borta. Läraren

för in betygen i en betygskatalog som ska signeras och arkiveras. De finns tydlig dokumentation om hur det ska göras. Denna kan man fråga om för att se om det är felskrivningar mm. OM detta har skett kan man ändra. Man har rätt att be om motivering av betyg.

SMS:
Varför heter det särskola och vad är det för skillnad på vanlig klass och särklass? Tycker att sär låter förnedrande och man får dåligt självförtroende.

Det är några i särskolan som vill få bort ordet sär, hur ska vi göra för att få bort det?

Panelen:
Det står i lagen att det ska heta så, det står för särskild utbildning. Det har ändrats, mycket debatter om särskolan. Särskolan är för de elever som har en funktionsnedsättning (kallas också funktionsvariant) som hindrar dem från att gå i vanlig klass. Begreppen är uttryckta i lagen, man kan gå både särskola eller individuellt program. Men det är jätteviktigt att särskolan är en del som samverkar med övriga skolan för att skapa integration och kunna jobba tillsammans. Det finns mycket fördomar kring särskolan.

Moderator:
Kan Linköping välja att kalla särskolan något annat?

Panelen:
Nej. Men det finns flera program att välja. Man ska komma ihåg at det är andra som har gjort det till ett dåligt ord, ett skällsord. Kommunen kan föra vidare synpunkter till skolverket.

Ungdom:
Vilken behörighet får man efter särskolan?

Panelen:
Man måste läsa in på vuxenskolan om man vill plugga på universitet. En del väljer att läsa introprogram och gå gymnasiet på längre tid. Man får ingen generell högskolebehörighet.

Ungdom:
Finns det yrkesprogram på särskolan?

Panelen:
Man får inte samma yrkesexamen som på vanliga gymnasieyrkesutbildningar. Det finns uppföljning från kommunens sida från de som går ut yrkesförberedande särskola och fler och fler får försörjning.

Ungdomsombuden:
Man kan alltså inte ändra något på kommunnivå, men man kan trycka på. Försöka påverka skolverket med flera.

SMS:
Men om det är så att man blir mobbad för att gå i särklass? Det är ju inte rättvist, hur ska man göra för att andra ska förstå?

Panelen:
Allt som rör fördomar är svårt att jobba med. Ett jättelångt arbete som måste göras. Homosexualitet är fortfarande ett skällsord till exempel, även om processen går framåt. Det ska tas upp redan i grundskolan, dagis, och läras in att det inte är negativt. Samma sak måste göras, samma långa arbete med attityder kring särskolan. Man är inte en sämre människa för att man går i särskolan.

Moderator:
Kan skolan och kommunen jobba mot dessa attityder?

Panelen:
Förekommer det sådan mobbing så anmäl det till rektor! Rektorn är skyldig att utreda sådana saker, och förebygga det och integrera i sin plan för likabehandling. Lyft upp det!

Ungdom:
Det hjälper ju inte. Rektorerna gör ju inget ändå? Vad ska man göra?

Panelen:
Ingen elev ska behöva bli kränkt, det finns lagar.

Ungdom:
I vissa skolor hjälper inte lärarna till heller. Vem vänder man sig till?

Panelen:
Man går via något som kallas en klagomålsrutin, länk finns på kommunens hemsida. Det är ett formellt klagomål som lämnas in, sedan pratar representanter med skolan. Hjälper inte det vänder man sig till skolinspektionen. På fristående skolor vänder man sig till cheferna men också via klagomålsrutinen.

Moderator:
Känner ni till klagomålsrutin?

Ungdomarna generellt:
Näe.

Ungdomsombuden:
Eleverna kan vända sig till oss ungdomsombud så hjälper vi till med vart man ska vända sig och vad man kan göra för att fylla i exempelvis en klagomålsrutin.

Panelen:
På Folkungaskolan hade man en bra elevkår. De lyfte många klagomål som eleverna inte kunde lyfta på egen hand. Elevråden kan jobba mer med detta. Det är en stor tillgång om det fungerar. Det kan kännas tryggare att vända sig till jämnåriga.

Ungdom:
När ska man gå till polisen? (vid mobbing)

Panelen:
Om det är straffbart. Om man går till lärare och inser att det är polisiär fråga ska det genast lämnas till polisen. Inte genom rektor mm. Gemensamt ges det till polisen.

Ungdomsombuden:
Får man ingen hjälp från lärare/rektorer kan man kontakta oss.

Ungdom:
Tar det för lång tid med klagomålsrutin? Det känns som att det är ett så stort steg

Panelen:
Tanken är att det ska gå väldigt fort. Det beror på frågan, vissa saker behöver göras akut andra ska man jobba långsiktigt med.

Ungdom:
Verbal kränkning, är det straffbart?

Panelen: Vi ska ta reda på det (läs mer om detta under Trygghet och Säkerhet sidan 18).

Representant från kommunens säkerhetsavdelning:
Lite beroende på ålder. Det är säkert straffbart om en vuxen människa gör det, men det hänger mycket på åldern. Man vill överlåta det till skolan så mkt som möjligt.

Ungdom:
Vi från elevkåren får inte så mycket gensvar från skolan, och det minskar från lärare och rektor.

Panelen:
Man måste nog fortsätta trycka på och visa på er viktiga roll. Använd ungdomsombuden. Kommunen kan ta upp frågor på möten med rektorer, men vad gör vi i olika fall, kan vi ta stöd av varandra inom rektorsgruppen? Ibland är det svårt med personalfrågor, skolledningar kan inte alltid berätta allt om sitt arbete för sina elever. Vissa saker får man inte prata om med eleverna. Detta gör det mer

komplicerat. Ett tips är att göra noggrant arbete innan man framför en åsikt, skriftligt, ge konstruktiva tankar och idéer till rektorn. Detta är oftast mer framgångsrikt. Göra bra underarbete.

Ungdom:
Glömmer man bort skolkuratorn? Denna kan man vända sig till vid obehag kränkningar mm.

Panelen:
Jättebra idé, alla skolor har elevhälsoteam. Man kan be dem lyfta frågorna på högre ort.

SMS:
Elevskyddsombud finns väl på alla skolor?

Panelen:
Lite olika från skola till skola. Elevskyddsombuden kan både lyfta ”mjuka” och ”hårda” frågor, ibland har man träffar mellan personalens och elevernas skyddsombud. Man kan försöka jobba tillsammans vilket görs ibland. Elevskyddsombud ska alltid finnas, men ibland blir det lite för mycket fokus på den fysiska arbetsmiljön – fokusera mer på den psykiska arbetsmiljön: lyft detta mer!

Moderator:
Pratar rektorer sinsemellan?

Panelen:
Ja, i synnerhet på kommunala skolor men också på friskolor. Men det går alltid att göra mer av detta.

SMS:
Finns det någon möjlighet att få närproducerad skolmat? Till exempel köttgryta med närproducerat kött eller närodlade grönsaker?

Har vi som elever rätt att veta varifrån skolmaten kommer? Jag skulle exempelvis vilja veta vilket land köttet vi äter kommer ifrån så jag kan påverka som jag gör hemma när jag själv får välja.

Panelen:
Maten levereras på tre- eller fyraåriga avtal, man upphandlar vem som ansvarar för skolmaten. Den kommunala enheten har ansvar för skolmaten, detta får man fråga rektor ibland. Tips är att engagera sig i skolornas matråd för att få reda på varifrån maten kommer. Det finns ett kostavtal; vilka delar är kravmärkta, lokalproducerade etc.

Moderator:
Vad innebär elevdemokrati för er elever?

Ungdom:
Att vi har chansen att påverka vår undervisning. Det har jag egen erfarenhet av, för några veckor sen pratade jag med en lärare som det har varit problem med men det gick sämre än vad jag hade hoppats. Vi pratade med rektor och elevkår. Men tillslut blev läraren sjukskriven. Var det vårt fel? Vi försöker påverka men det blir skräp.

Panelen:
Det kanske var orsaken till det dåliga i första hand – att läraren mådde dåligt. Men det är aldrig elevens fel att läraren mår dåligt. Känn ingen skuld. Men prata med rektorn eller någon om ni är oroliga. Men en chef kan inte alltid berätta för eleverna om lärarens tillstånd.

Ungdom:
Det här har varit uppe flera gånger. Problem som leder till att lärare sjukskrivs. Varför kan man inte göra åtgärder mot läraren? Kan man flytta en lärare?

Panelen:
Nej tyvärr inte. Det är en arbetsrättslig fråga. Men skolan kan anpassa arbetsuppgifter, det beror mycket på orsaken till sjukskrivning.

Ungdom:
Man pratar ofta om elevdemokrati på elevrådsnivå. Vad kan man som elev själv påverka utan annat stöd?

Panelen:
Det man kan göra är att prata med läraren inför kursen. Att föra en dialog innan kursen startar och fråga om man kan ta upp andra saker i kursen som verkar intressanta eller andra arbetssätt. Därefter har läraren det slutgiltiga ansvaret för hur prov utformas och vilket innehåll som ska finnas. Man kan alltid prata med läraren i klassrummet, diskutera och komma med förslag. Kanske under mentorstid? Enligt lag har man samma rättigheter att framföra en åsikt som elevrådet, skillnaden blir att man som enskild individ representerar sig själv istället.

Ungdom:
Om man säger sin åsikt, kan man påverka planeringen?

Panelen:
Man kan påverka, men läraren har slutgiltiga ansvaret

Ungdom:
Om många elever är missnöjda med en lärare, är det lättare att flytta på läraren?

Panelen:
Man kan inte bara byta ut lärare. Finns inga direkta rutiner för detta, det sker via dialog och kommunikation. Kanske fortbildning behövs? Skolan kan se till att erbjuda läraren kurser och utbildningsdagar.

Ungdom:
Men om många elever får dåliga resultat under en stor del av terminen?

Panelen:
Då måste man prata med rektorn.

Ungdom:
Om man har pratat med rektorn då flera gånger utan resultat?

Panelen:
Om rektorn inte gör vad rektorn ska, vänder man sig till klagomålsrutinen eller Ungdomsombuden.

Ungdom:
Det här med elevdemokrati är viktigt, särskilt för oss i elevkåren. Många känner inte till lagar och rättigheter. Det är viktigt att visa. Hur går kommunens tankar kring elevkår, hur jobbar ni med dessa?

Panelen:
Vi lyfter upp det som ungdomsombuden gör, vi ser positivt på det. Det är rektorns ansvar att se till att det finns någon form av forum för inflytande på skolan. Från centralt håll är det just ungdomsombuden som arbetar med elevråd och elevkårer.

Ungdom:
För mig är elevdemokrati att man ska kunna påverka allt i skolan. Om man vill ha schemabryt och har rätt till det. Vad gör man?

Panelen:
Samma sak, man skapar dialog, rektorn avgör. Vad krävs i schemat för att eleverna får rätt till den undervisning de har? Dialog är det enda som funkar. God framförhållning viktigt. Det kan vara bra att sätta sig tillsammans med rektorn innan en ny termin startar.

Ungdom:
Men om man haft dialog då?

Panelen:
Träffa ledningen i augusti exempelvis och återkom till det överenskomna.

SMS:
Hur kan man påverka i en skola där de populära sitter i elevkåren och bara de populära kan påverka?

Moderator:
Vad tar ni i panelen med er av detta samtal?

Panelen:
Nästan allt! För att säga en sak, det som är mest spännande är att jobba med gemensam bedömningsrutin. Dialog kring särskolan, mer information kring detta.

SMS som inte togs upp under dialogdagen på grund av tidsbrist:

- Man blir inte accepterad för den man är när man går i särskola.
- Man ska ju inte behöva gå mobbad i nästan tio år för att lärarna och rektorn ska gör något? Hur ska man göra för att det ska gå fortare att stoppa mobbingen?
- Hur kommer det säg att det kan skilja så pass mycket på betygen beroende på vilken lärare det är som sätter betyg?
- På min skola är majoriteten av alla lärare bra men vi har en liten procent som egentligen inte passar som lärare. De är helt enkel inte pedagogiska. Även fast det är många klasser under flera år har klagat på denna lärare så händer det ingenting. Skolledningen gömmer sig ofta bakom vissa lagstiftningar som till exempel LAS, varför är det så?
- Det verkar inte rimligt att alla skolärenden behandlas av en och samma person – rektorn. Hur bra kvalitet blir det? Inför istället fler delposter för rektorskapet och fördela arbetet, då kommer eleverna mer sannolikt få gehör för sina åsikter!
- Jag känner att om en rektor inte är säker på hur hen ska gå till väga så kan man ha en dialog med andra rektorer för att man ska kunna fatta ett rättvist beslut, eller har ni någon annan åsikt?
- Det effektivaste är nog att lärarna och eleverna går SAMMA betygs och bedömningskurser, alltså inte bara att båda parterna går varsin kurs.
- Hur mycket vi än pratar om skolan och försöker förbättra den kommer det alltid se likadant ut, eleverna kommer aldrig vara nöjda.
- Ta bort läxorna, man har skola av en anledning.

- Gröna påsen i skolrestauranger och i andra restauranger om det är möjligt att påverka.

- Har vi som elever rätt att veta varifrån skolmaten kommer? Jag skulle exempelvis vilja veta vilket land köttet vi äter kommer ifrån så jag kan påverka som jag gör hemma när jag själv får välja.

- Skolan blir bara sämre och sämre.

- Hur kan man påverka i en stor skola där de populära är i elevkåren och de populära kan påverka medan de icke-populära har svårt att påverka?

- Varför är svenska som andraspråk jämställt med vanlig svenska på gymnasiet?

- Man brukar säga att kunskap är makt, har man en utbildning så underlättar det för en. Vad kan ni göra för att hjälpa ungdomarna på rätt väg? Det finns många ungdomar som skulle behöva extrahjälp, hur ska de gå till väga?

- Hur kan man på bästa sätt hjälpa de ungdomar som inte tar skolan på allvar? Vissa ser inte hur allvarliga konsekvenserna är av att inte fullfölja sin studier. Man måste hjälpa de elever som känner att de inte kan klara av studierna på egen hand. Resurser måste sättas in i rätt tid för de elever som har svårigheter med sin utbildning. Finns det något annat förslag som ni har?

- Jag bor i Linköping men har ändå svårt att få praktik, varför då?

Framtid – hur kan vi underlätta övergången från skolan till jobb och studier?

Moderatorer:
Oskar Stoppert (Folkungsskolan) och Malin Wahlgren (Birgittaskolan), ungdomar från planeringsgruppen.

I panelen:
Lisa Nåbo (förtroendevald, bildningsnämnden), Karin Nyman (näringslivscoach, utbildningsförvaltningen), Helena Thun (Nulink), Marie Orest (studievägledare, Linköpings Universitet).

Ungdom:
Jag går flyg, och vi pratar mycket om hur man ska få jobb i kursen entreprenörskap. För oss på flyg handlar det mycket om vad man tänker på med övergången från skola till arbete, kan man fixa bättre upplägg i kursen?

Panelen:
Det finns behörighetskrav för alla lärare, men ännu inte för entreprenörskap. Viktigt att rektorn tillsätter en person med kompetens. Inför våren ska vi jobba med ung företagsamhet så att man kan fortsätta med sitt företag efter skolan, det ska ske ett möte om detta.
Panelen berättar att kommunen arbetar för att förbättra för UF (Ung Företagsamhet) i årskurs tre genom att bjuda in UF-företagarna för att diskutera att driva vidare sitt UF-företag efter gymnasiet.

Ungdom:
Om vidare utbildning, hur ser man till att komma in om betygen inte räcker, hur kan man underlätta för dessa? Om man vill bli läkare exempelvis.

Panelen:
Högskoleprovet, men läkarlinjen är svår att komma in på. Högskoleprovet kanske man behöva göra 15 gånger innan man kommer in. I LKPG finns en unik chans, 2 års arbetslivserfarenhet inom vård gör att man får en extra poäng på högskoleprovet. Läsa läkarlinjen utomlands? Man kan dock aldrig räkna med att börja utomlands och avsluta i Sverige.

Ungdom:
Hur görs urvalet inför läkarlinjen? Lottas det?

Panelen:
Ja, många har samma betyg

Moderator: Arbetslösheten bland ungdomar utan gymnasieexamen är högre. Hur kan man underlätta för de ungdomarna?

Panelen:
Man kan se tydligt idag att de som har gymnasieexamen, oberoende av program, har goda möjligheter att klara sig på arbetsmarknaden. Men de utan examen har större problem. Det är viktigt att försöka ta sin examen.

Moderator:
Kan vi som elever hjälpa varandra?

Panelen:
Det ska inte ligga på elevernas ansvar att hjälpa varandra. Men man kan prata med lärare och de som styr. Detta är något vi måste framföra i politiken.

SMS:
Skulle SYV kunna ha en kurs i hur man skriver CV för varje årskurs 3 i Linköping?

Panelen:
Det hör ihop med frågan om entreprenörskap, skolan kan hyra in folk från universitetet exempelvis som pratar om CV. (För de som inte klarar av gymnasiet hade NuLink skapat en åtgärd). Kommunen måste vara flexibel. Det är viktigt att hitta drivkrafterna hos eleverna.

Ungdom:
Vad beror det på att det betyg som krävs för universitetsutbildningar har ökat?

Panelen:
Man måste inte ha toppbetyg för att komma in på universitet och högskola. De populära utbildningarna får högre betygsnitt. Men på många andra program är konkurrensen inte lika tuff.

Ungdom:
Angående framtid, Möjlighet för fortsatta studier för yrkesutbildade inom flyg har tagits bort, hur kan man försvara det?

Panelen:
Det är svårt att försvara att det blir jobbigt för elever, Kommunen vill gärna ha yrkeshögskolor men kommunen kan inte bestämma vilka utbildningar som ska finnas då dessa är behovsstyrda, utifrån arbetsmarknadens behov. Kommunen skickar in ansökningar om att få hålla dessa typer av utbildningar. Det som har hänt är att man har fått avslag från yrkeshögskolenämnden. Yrkesutbildningarna är mkt behovsstyrda. På myndigheten för yrkesutbildningars hemsida finns mer information.

Ungdom:
Finns det möjlighet för kommunen att finansiera yrkesutbildningarna?

Panelen:
Vi har tittat på möjligheterna, men det ligger inte på kommunen utan yrkeshögskolenämnden.

Moderator:
Måste man plugga vidare för att få ett jobb? Vad gör de som inte har möjlighet att gå den utbildning de vill?

Panelen: Skaffa körkort! Lisa Nåbo berättar om hur hon fick jobb: Jag fick ett jobb tack vare kontakter. Men det är frustrerande att inte få svar. Jag pluggade vidare direkt och hade tur och kom in pga lågt betygssnitt på min utbildning. Eleverna måste engagera sig, ringa, skriva och maila till politikerna, framför åsikter till politikerna. Det är viktigt. Man kan skriva ett medborgarförslag.

SMS:
Kan inte kommunen ge möjligheter till internships hos företag?

Panelen:
Kommunen presenterar varje år 1000 sommarjobb. Man kan gå in på hemsidan för info. Jobben finansieras av kommunen. Sedan finns sommarföretagarna, som är att man kan driva ett företag under sommaren. Info finns på Nulinks hemsida. Man får ett ekonomiskt bidrag för detta.

Ungdom:
I Vallentuna delade man ut sommarjobb till alla gymnasieungdomar. Är det inte för lite med 1000 sommarjobb? Det finns inga jobb, det är därför man börjar plugga.

Panelen:
Det finns fler sommarjobb utöver de som kommunen står för. Det finns 10 000 företag i LKPG.

Ungdom:
Vilka företag är bra att söka?

Panelen:
Man ska vara ute tidigt, man kan gå direkt till olika företag och fråga om de tar emot sommarjobbare.

Ungdomar:
Vilka företag tar emot ungdomar som inte är 18 eller inte har körkort?

Panelen:
Väldigt många.

Ungdomsombuden:
Stångåstaden är värt att kolla upp, de tar in många sommarjobbare.

Ungdom: SAAB Tar in många sommarjobbare, 200 jobb reserverade för de som går teknikprogrammet.

Ungdom:
Finns det någon dialog mellan kommun och företag om sommarjobb?

Panelen:
Kommunen kan inte tvinga företag att skapa sommarjobb, man kan inte ha hitte-på-jobb.

SMS:
Hur kan ungdomar på teoretiska utbildningar bli bättre informerade om arbetslivet efter universitet och högskola?

Panelen:
På universitetet jobbar vi mycket med näringslivet. Folkunga har något som kallas yrkesdagar. Jag jobbar just nu med ett nätverk som tittar på hur arbetsmarknad och näringsliv kommer in på ett strukturerat sätt i skolorna. Man ska kunna få insikt om hur det ser ut.

Ungdom: Man har valt att dela upp det (yrkesdagarna), delvis är man på skolan och lyssnar på gamla elever, andra halvan är man på universitetet. Smart idé som många kan göra.

SMS som inte togs upp under dialogdagen på grund av tidsbrist:

- Hur kan man ge ett professionellt intryck när man söker jobb?
- Varför får inte vi som bor utanför Linköping söka sommarjobb i Linköpings Kommun?

Trygghet & säkerhet

Moderator:
Hanne Gewecke, Ungdomsombud i Linköpings Kommun

I panelen:
Helena Balthammar (borgmästare), Anders Netin (trygghet och brottsförebyggande, kommunstyrelsens förvaltning), Daniel Karlsson (säkerhetsavdelningen, kommunstyrelsens förvaltning), Håkan Stenbäck (polisen).

Moderator:
Vilka platser upplever ungdomar som otrygga och hur skulle vi kunna öka tryggheten i Linköping?

Ungdom:
Skolorna är ett ställe.

Moderator:
Hur ska man göra skolan tryggare?

Ungdom:
Det är ofta bra med kameraövervakning, till exempel med värmekameror, men det är dåligt att det tar så lång tid för kamerorna att komma upp.

Panelen:
80-90% av allmänheten tycker att det är ok med övervakningskameror. Det medför att kameror kommer öka, därmed att fler brott löses upp. Det är framförallt brottsförebyggande med kameror, men med barn och ungdomar är det en känsligare fråga, det krävs mer underlag för att få tillstånd i dessa miljöer (underlag = händelser)

Ungdom:
Tryggheten säkras inte bara med kameror, problemet flyttas mest av det. Är det en falsk säkerhet? Det bör vara tryggt oavsett kameror. Sätter man upp kameror finns risken att man inte kommer jobba mer med frågan utan anse sig klar.

Panelen:
Kameror är en sista utväg, mycket annat arbete krävs.

SMS:
Varför syns inte polisen på skolor?

Panelen (polisen): Kameror krävs där det sker mycket brott, berör inte skolorna så mycket. Vi är skyldiga att ha kontaktpoliser på högstadier- och gymnasier. Polisen är oftast där behovet av dem är som störst. Skolor kontaktar ofta polisen för rådgivning,

det gäller även låg- och mellanstadieskolor. På vissa skolor finns en tendens att sopa problem under mattan. Vi har ett samverkansprogram med kommunen som innehåller 8-punkter med underrubriker. Som ex kan nämnas orosamtalen där alla mellan 10-14 år som hamnar på en polisanmälan erbjuds samtal med socialtjänst och polis. Det är viktigt att reagera på brott så tidigt som möjligt.

Moderator:
Angående mobbing som vi pratade om tidigare, ska man anmäla exempelvis en verbal kränkning?

Panelen (polisen):
Mobbing är inget bra ord, det är massa olika brott egentligen. Misshandel, olaga hot mm. Ingen ska behöva känna sig kränkt, det är ett brott och mörkertalet är väldigt stort. Är man utsatt för brott så ska man förstås polisanmäla detta, det gäller även verbal kränkning även om det i vissa fall kan vara svårt att bevisa. Har man ett vittne så stärker det bevisningen.

Ungdom:
Tillbaka till otrygga platser, hur kan man förebygga brott i parkmiljöer etc?

Panelen:
Det finns centrala trygghetsråd som samlar upp frågor kring trygghet i olika stadsdelar och har kontakt med politiker som kan göra åtgärder. Gällande just parker har man som i trädgårdsföreningen ökat belysning mm. Vi har haft trygghetsvandringar på olika platser, exempelvis längs med Stångån. Under broar med mera kan belysningen ökas, buskar kan klippas ned för att öka sikten.

Ungdomsombuden:
Om man vet en plats som är otrygg kan man kontakta kommunen!

Ungdom:
Nya polisreformen medför att mindre poliskontor inte får ha vapen. Om en polis i Idre måste åka 5+7 mil, kan polisen i Linköping underlätta genom att låta andra poliser ha vapen?

SMS:
Varför har polisstationen i Åtvidaberg lagts ner?

Varför är det så att polisen inte får ha vapen längre?

Panelen:
Det finns en stor risk att mindre kontor kommer läggas ner. Kisa och Åtvidaberg är upprörda. Det är en del av ett större problem; landsbygden nedprioriteras i allmänhet. Det är dålig bemanning på mindre orter. Det stämmer *inte* att polisen inte får ha vapen längre. Polisen är skyldig att bära vapen.

Ungdom:
Många säger att det är brist på synliga poliser därmed mer otrygghet; kan nya polisreformen förbättra detta?

Panelen:
Polisen är helt klart för osynliga. Men det är för svårt med arbetsbelastningen. Man vet att några poliser på plats ökar tryggheten. Det beror på många saker, exempelvis kraven som finns på utredning, något som gör att det blir brist på tid. Poliser i centrum, exempelvis två stycken på cykel är ett förslag.

Ungdom:
Det här med närpoliser: när jag flyttade till Linköping fanns ett kontor i Johannelund, men det finns inte längre. Varför?

Panelen:
I Linköping fanns tidigare två närpolisstationer, en i Skäggetorp och en i Johannelund samt citypolisen som hade lokal i stora polishuset. När Linköping blev ett närpolisområde flyttades alla in till polishuset. Folk saknar närheten av polisen. Behovet av närheten är samtidigt större idag än tidigare.

SMS:
Det pratas mycket om ökad polisnärvaro för ett tryggare samhälle. Polis kan dock betyda osäkerhet för vissa individer beroende på deras uppväxt/bakgrund, vad finns det för projekt/åtgärder för att närma sig allmänheten?

Panelen:
Polisen måste överbrygga rädslan som kommer med från andra kulturer där polisen har en annan symbolisk funktion (diktaturer mm). Det är viktigt att träffa de som kommer från länder där polisen är något dåligt och därmed är rädda för polisen. I den nya polisorganisationen är det tänkt att vi ska komma närmare allmänheten med kommun- och områdespoliser.
Polisen är *en* del av hela problematiken, men brottsligheten är ett samhällsproblem. Man kan göra stora satsningar på förebyggande åtgärder. Det behövs mer instanser där människor bor (decentraliserade åtgärder). Sen är det också viktigt att veta att varje person äger sin egen trygghet. Trygghet är en subjektiv känsla som man måste ha respekt för. Man kan dock skydda sig själv på flera sätt. Risken för att utsättas för brott ökar markant om man är drogad. Vilken väg väljer jag att gå hem. Hörseln är viktig så ett bra sätt att undvika problem tips är att inte använda head-set när man går en tidig morgon. Göra sällskap är också bra.

Ungdomsombuden:
Ungdomarna får gärna komma med förslag till kommunen på hur vi kan göra det tryggare, också apropå det att fler tjejer än killar känner sig otrygga.

Ungdom:
Jag ska inte behöva strunta i min musik för att slippa vara rädd. Hur kommer man åt det riktiga problemet?

Panelen:
Det är skillnad på verkligheten och den bästa av världar, man kan behöva anpassa sig efter hur verkligheten ser ut.

Ungdom:
Är det offrets skyldighet att inte bli utsatt för brott?

Panelen:
Nej, men vi är naiva i Sverige. Om man startar med sig själv och hur man för sig så kan man kanske undvika att bli utsatt för brott.

Ungdom:
Att tjejer är otrygga beror på våldtäktskulturen. Tjejer får höra att de måste anpassa sig istället för att man lär killar att inte våldta. Hur påverkar man dessa attityder?

Panelen:
Det finns inget rakt svar, arbetet måste genomsyra all kommunal verksamhet. Man ska ha med jämställdhetsanalys i alla dokument, liksom beslut och statistik etc. Man ska uppmärksamma detta. Sen är det skillnad mellan faktisk och upplevd trygghet/otrygghet. Stort mörkertal, allt anmäls inte.
Jätteviktig fråga (angående våldtäktskultur): Det är en utbildningsfråga, man måste jobba med frågorna och ta ansvar inom skola och förvaltning. Man måste också inom polisen bemöta oron med ett gott bemötande och relevant information, det gäller i alla åldrar.
Man ska vara försiktig med statistik, störst risk för att bli utsatt för brott löper unga män mellan 15-25 år.

Ungdom:
Varför åker inte tjejer dit för misshandel när killar gör det?

Panelen:
Självfallet ska sådana utredningar alltid göras på samma sätt och det ska inte vara någon skillnad på om gärningsmannen är man eller kvinna. Jämlikheten utvecklas långsamt, men det förbättras undan för undan. Vid begånget brott görs ingen skillnad på män och kvinnor, allt handlar om bevisning. I kriminella kretsar skyddas ofta kvinnor genom att en man tar på sig brottet.

Moderator:
Vi ska bryta för att ställa frågor om Eu-medborgarna: Hur har de det egentligen?

Ungdom:
Finns det några lagar om ifall de får vara här, vad gäller?

Panelen:
Det är inte förbjudet att tigga i Sverige, det fanns en lag som togs bort. Det har mycket att göra med EU-inträdet, Göran Persson pratade om utvidgningen österut. Social turism, man behöver inte visa pass inom EU.

Ungdom:
Det fanns alltså inga lagar?

Panelen:
Nej

Ungdom:
Tror ni att det handlar om organiserad brottslighet?

Panelen:
Både och, det beror på vad man menar med organiserad. Det är väldigt utsatta människor, de betraktas knappt som medborgare i sina egna länder. Det kan vara organiserat på så vis att flera personer samlar ihop till en minibuss etc och sedan åker hit tillsammans men organiserad brottslighet som sådan är inte bevisad – sådant handlar oftast om mer lönsam brottslighet. Linköping är kända nationellt för ett bra mottagande av människorna.

Ungdom:
Varför kommer de hit?

Panelen:
De är jättefattiga, därmed är det inget konstigt med brottslighet i denna situation. Man är desperat.

Panelen:
Som ni känner till är det en ekonomisk kris, säsongsarbeten har försvunnit. Arbetslösheten i Europa stiger. Då söker människorna alternativa vägar. Vi kan inte lösa detta på hemmaplan, utan måste stödja det på deras hemmaort. De måste få möjligheter till egen försörjning. Vi vill inte se att någon ska behöva tigga.

Ungdom:
Vad gör de när de inte tigger?

Panelen:
De tigger väldigt långa dagar. Börjar vid tio slutar nio. Det finns en del tendenser på organiserad brottslighet de blir lurade hit. Det ryktas om att jobb finns i Sverige, man betalar massa pengar och lämnas bara i Sverige utan att någon tar hand om en.

Ungdom:
Är det inte EU:s uppgift att lösa det för var och en på deras hemmaplan?

Panelen:
I ursprungsländerna behandlas de knappt som medborgare, det finns en ovilja därifrån att ta hand om problemen.

Ungdom:
Vad gör EU då?

Panelen:
EU har skänkt pengar till Rumänien, men frågan är vad som har hänt.

Ungdom:
Hur mår människorna, fysiskt och psykiskt?

Panelen:
Dåligt. Men det finns människor inom sjukvården som är beredda att hjälpa dem med till exempel tandvård.

Ungdom:
Hur kan vi som privatpersoner hjälpa till?

Panelen:
Det finns många sätt, finns flera organisationer som vill hjälpa i LKPG. Men det handlar om att hjälpa dem på hemmaplan. Hjärta till Hjärta säljer en knapp, och dessa pengar går till projekt i hemländerna. Linköpings kommun stöder härbärgen. De finns många sätt.

Ungdom:
Att skapa jobb för EU-migranter borde väl vara billigt, varför gör man inte det? Det är väl bättre än att skicka pengar till Rumänien som missbrukar stödet? Borde var billigt.

Panelen:
När det gäller pengarna som samlas in tex. av Hjärta till hjärta går det till organisationer man samarbetar med. I Linköping stöttar vi så gott vi kan. De är här kort tid, så det är begränsat vad vi kan göra. Jämfört med andra kommuner tar LKPG stort ansvar tillsammans med organisationer liksom polisen.

Moderator:
Skattepengar från kommunen får väl inte gå till välgörenhet?

Panelen:
Dessa människor är hemmahörande i sina länder och täcks inte in av samma skyddsnät som svenska medborgare. De räknas inte in i kommunens skyddsnät. Man har inte rätt till sociala försäkringssystem. Det som görs blir nödhjälp.

SMS:
Har tiggare samma rättigheter till skydd och trygghet som svenska medborgare? Det finns flera grupper på Facebook där folk skriver att de spottar, hotar och sparkar på EU-migranterna.

Panelen:
Det är inte mer tillåtet att begå brott mot dem än mot svenska medborgare. Brott som ofredande mm är samma för alla. Men frågan är om de litar på polisen, det är inte säkert att de anmäler om de blir utsatta för brott.

SMS som inte togs upp under dialogdagen på grund av tidsbrist:

- Vad ska ni göra för att öka tryggheten i stadsdelar som exempelvis Ryd?
  Svar: För polisens del innebär det förebyggande åtgärder på flera nivåer. Tex kommun- och områdespoliser. Utökad kontakt med skolor, boende och verksamma i området. Nytt samverkansavtal är på gång liksom medborgarlöften. Grundproblemet är dock sysselsättning och bostäder.

- Det är dåligt upplyst ute i Ryd och Skäggetorp på nätterna, detta gör att jag känner mig otrygg på kvällen, kan kommunen göra något åt det?
  Svar: Kommunen och polisen i samverkan med boende utför trygghets vandringar i området. Är lampor trasiga bör man snarast meddela kommunen.

- Varför släcks belysningen på fotbollsplanen så tidigt?

- Det känns som att polisen ägnar mer tid åt att trakassera och irritera oss ungdomar i Ryd och Skäggetorp än att hålla det tryggt på gatorna i hela Linköping.
  Svar: Polisen uppgift är inte att trakassera ungdomar, däremot ingripa mot dom som trakasserar andra. Har man ofta kontakt med polisen beror det på ens eget uppförande.

- Jag tycker att det ska finnar fler poliser ute på gatan för det är så mycket bråk.
  Svar: Det tycker vi poliser också.

- Vad händer om man blir misshandlad och polisen inte gör något?
  Svar: Polisen gör alltid något. Finns det något att arbeta med så gör man det. Misshandel är ett allvarligt brott.

- Inför fler trafikljus för cyklar vid övergångsställen samt inför speglar vid skarpa kurvor, exempelvis på cykelvägen vid Ansgarskyrkan mot Abiskorondellen.
  Svar: Även här bör man kontakta kommunen och tipsa om osäkra platser, det tar dom tacksamt emot.

- Varför finns det uteliggare? Är de fattiga eller tigger de bara pengar?
  Svar: Det rör sig om mycket fattiga människor, jag tro inte någon frivilligt vill sitta och tigga på gatan i ur och skur.

Hälsa

Moderator:
Hanne Gewecke, Ungdomsombud i Linköpings Kommun

I Panelen:
Helena Balthammar (borgmästare)
Susanne Stålhammar (folkhälsostrateg, kommunstyrelsens förvaltning)
Erica Sellerberg (elevhälsan)
Martin Averhed (sakkunnig, kultur- och fritidsförvaltningen)
Liselotte Blomquist (ungdomsmottagningen)
Ingejärd Jansson (ungdomsmottagningen)

Moderator:
Enligt en enkät som genomfördes hösten 2014 här i Linköping visade de sig att det är vanligare att tjejer ofta känner sig stressade och/eller oroliga. Bland killar är det inte lika vanligt som bland tjejer. Vad tror ni ungdomar det beror på?
På nationell nivå ser man att stress och psykisk ohälsa ökar hos ungdomar. Varför? Hur skulle man kunna göra för att minska stress och psykisk ohälsa bland ungdomar?

Ungdom:
Jag tror att det beror på trender, man ska både hinna plugga och ta hand om sin kropp och träna mm.

Ungdom:
Jag tror det mer handlar om betygsstress.

Moderator:
Hur bemöter man detta på skolan?

Panelen:
Man kan alltid vända sig till skolsköterskan med stressproblem. Det kan handla om olika orsaker. Det är viktigt att lära känna sig själv och sina personliga orsaker. Det är en stor och individuell fråga. Varje dag gör man val, det handlar om att göra de bra valen. Grunden att må bra: få sin sömn, äta regelbundet och röra på sig. Det är viktigt att jobba med detta för varje person. Skolsköterskor stöttar med detta.

SMS:
Jag tror att det beror väldigt mycket på att kravbilden hos tjejer är hög, det kan vara en del av problemet. Skolan har en viktig roll som de måste leva upp till, hur kan elevhälsoteamet på varje skola jobba med den här frågan?

Panelen:
Det är en jättestor fråga om hur skolan är uppbyggd, är man trygg, har man ett bra sammanhang som är utvecklande. Många måste hjälpas åt.

Moderator:
Är det olika från skola till skola med resurser?

Panelen:
Det ser olika ut, och för olika individer beror stressen på olika skolrelaterade saker. Det kan vara allt ifrån att få bra betyg till att alls orka gå till skolan.
Det finns saker man kan göra, Folkungaskolan jobbar med att minska stressen hos eleverna och har nått resultat. Man måste tydliggöra krav, men också lägga vikt vid de grundläggande behoven. Men det handlar också om den allmänna bilden om hur man ska vara.

SMS:
Skolan skulle kunna ordna stresshanteringskurs, massage, föreläsningar och resursdagar som tar upp viktiga delar kring hälsan och generella tips.

(Låter som ett bra förslag tycker många.)

Ungdom:
Sömnen är viktig, men om man går i skolan kl 8-16 och ska träna och äta mat, hur ska man egentligen tänka för att få med allt man måste göra, hur tänker man kring sina måsten?

Panelen:
Lära sig hantera stress handlar mycket om hur man tänker. Att vara här och nu och få struktur. Planering är viktigt och att ta hänsyn till de grundläggande behoven. Man måste kunna inse att man duger som man är. Lätt att säga men det går att nå insikten. Bra tips, men det handlar om en större del. Många som känner stressen, särskilt kvinnor. Det finns en ojämställdhet, alltså ett strukturproblem. Alltså hur arbetet struktureras i skolan, vilka möjligheter finns till jobb och hur lätt är det att komma in på utbildning?

SMS:
Det går att få gratis preventivmedel men finns det inga möjligheter att få gratis mensskydd?

Varför är inte mensskydd gratis?

Panelen:
Just vad gäller preventivmedel är det på statlig nivå som det bestäms. Det beror mycket på vilken kommun och vilket landsting man bor i. Gällande subventioner så kan man rent teoretiskt subventionera i stort sett allt, men när det gäller produkter (som mensskydd) som finns till försäljning ute på marknaden, som sköts kommersiellt, så är det inte så vanligt med subventionering. Men visst, det är klart att man alltid kan försöka påverka sina politiker att ta ett sådant beslut.

Ungdom:
Och om män hade mens?

Moderator:
Det bestäms alltså på statlig nivå om preventivmedel.

SMS:
Det finns många killar som inte vet att de är välkomna till Ungdomsmottagningen, jobbar ni även med att nå ut till dem?

Panelen:
Jätteviktig fråga, och vi jobbar med det. Men vi vet inte varför man inte vet att man är välkommen. Vi har jobbat mycket i flera år med att få dit killar, särskilt till kuratorn. Vi jobbar aktivt. Har ni ungdomar förslag?
Vi på Ungdomsmottagningen jobbar med hälsa och förebyggande åtgärder för god hälsa. Man ska komma med frågor, men är man sjuk ska man gå till vårdcentralen.

Ungdom:
Nu under gymnasiet har jag aldrig sett er på skolan. Borde inte Ungdomsmottagningen komma ut på skolan mer?

Panelen:
Vi har tyvärr inte resurser att vara ute på skolorna mer utöver kärleksprojektet.

SMS:
Man måste äta för att må bra men skolmaten är inte tillräcklig! Man äter tills man är mätt men 10-20 minuter senare är man hungrig igen och då orkar man inte. Man kan inte gå och smääta hela dagarna. Skolan måste se till att maten blir bättre för att vi elever ska orka och må bra!

Panelen:
Vi gör hela tiden utvärderingar av skolmaten, och när man gör upphandling så ställer man krav på maten. Man utgår ifrån de utvärderingar som görs löpande. Det ska finnas fler matalternativ etc. Men i de flesta skolor är det ganska hög nöjdhet med maten. Men vi behöver veta specifikt vad som behövs göras.

Moderator:
Hälsa kopplat till fritid – Många barn går med i idrottsföreningar, men när man börjar komma upp i tonåren lämnar många föreningen. Vad beror det på? Vad ska man göra för att de ska stanna kvar?

Ungdom:
Datorspelen kommer in

Ungdom:
Skador

Ungdom:
När man kommer upp i åldern så satsar vissa mycket mer, och de som bara vill spela för skojs skull tappar lusten.

Ungdom:
När man kommer upp i åldern blir det en sport istället för idrott, alltså tävling istället för att röra på sig.

SMS:
Det borde inte vara så dyrt att gå på gym/simma etc. Det påverkar på så sätt att ungdomar inte kan träna lika mycket.

Panelen:
Det är privata aktörer som driver gym och det finns ingen kommunal verksamhet för detta. Angående att man slutar med idrotten beror på en ökad stressnivå som är kopplad till andra orsaker. Tyvärr är det många som går från fysisk aktivitet till inaktivitet. Gymkort är svårt att subventionera.
Det måste finnas alternativ. Många ägnar sig åt E-sport. Men det finns inte så många alternativ, behövs det spontanidrottsplatser så att man kan ägna sig åt idrott utan att satsa?

Ungdom:
En stor anledning till att man slutar med idrott är att det inte finns tid. Om man ska läsa naturvetenskapliga programmet eller liknande och samtidigt måste träna finns ingen tid.

Ungdom:
Men samtidigt kan man hitta kombinationer mellan skola och idrott, många skolor satsar på det.

Panelen:
Fler och fler lämnar organiserad idrott, och föreningarna har en jätteutmaning. Hur kan man i föreningar hitta nya former för idrottande? Kommunen måste också se över sitt bidragssystem så att bidrag kommer till rätt föreningar. Det är ett ständigt utvecklingsarbete.

Ungdom:
Det här med gym, om det är så att bara privata aktörer finns, kan inte kommunen fixa ett kommunalt gym?

Panelen:
Av konkurrensmässiga skäl så är det svårt att driva gym för kommunen. Ett medborgaförslag gick ut på detta i Malmslätt. Men rent juridiskt är det svårt pga de många privata aktörerna att subventionera ett visst gym (konkurrensproblematik).

Ungdom:
Utegymmen och det, är det kommunen som fixat det? Kan man fixa fler sådana?

Panelen:
Ja, och det finns en plan på att utveckla fler sådana. Bland annat vid Stångån. Det är efterfrågat och det kommer komma fler.

Ungdom:
Man behöver ju inte ett gym för at träna, man kan gå ihop med kompisar och springa eller kolla övningar på nätet.

SMS:
Skulle man kunna få hjälp med studieteknik i skolan? Många har vårt att hitta en fungerande studieteknik för att minska stressen vore det bra.

Panelen:
Mina egna barn har under grundskolan haft studieteknik schemalagt. Jag vet att det finns livskunskap som ämne på individuellt gymnasieprogram och där möjlighet att jobba med studieteknik och stresshantering. Hur det ser ut på övriga gymnasieprogram har jag inte koll på men det är viktigt att själv ta kontroll på sina studier för att minska stress och då är studietekniken betydelsefull. I livskunskap som kurs på gymnasiet skulle man kunna få in många olika områden som man som individ kan jobba med för att förbättra sin tillvaro och därmed minska stress.

Moderator: Vad tar Borgmästare Helena Balthammar i panelen med sig från diskussionerna kring trygghet och hälsa?

Helena Balthammar:
Mycket är intressant och jag ska facebooka om det. Den psykiska ohälsan i skolan tar jag med mig. Jag tar också med mig det ni säger om trygghet, och även om vi gör trygghetsvandringar kan vi göra mycket mer som jag tar med mig.

SMS som inte togs upp under dialogdagen på grund av tidsbrist:

- Till kuratorerna: Vad handlar de flesta samtalen ni får om? Vad är det för problem? Vad beror stressen på? Är det skolan, föräldrar, kroppsideal? Hur brukar ni lösa sådana problem?
  Svar: Till Ungdomsmottagningen vänder sig ungdomar mellan 13 och 26 år med alla frågor som berör livet. Sedan är det upp till oss att sortera och bedöma vad som hör hemma hos oss och som vi kan hjälpa till med, och vad som behöver slussas/hänvisas vidare. Vi kan hjälpa till att komma till rätt/bästa ställe för de problem man har och vi har ett brett samarbete med andra som också jobbar med ungdomar/unga vuxna i Linköping. Så man kan alltid börja här om man är osäker vart man ska vända sig. Vi möter oerhört många ungdomar som är stressade, inte minst av sin skolsituation. Vissa skolor och program är överrepresenterade hos oss och har varit så under

många år så man kan se ett mönster att det finns fler stressade och pressade elever på vissa ställen. Generellt är skolan ofta en stressfaktor, inte enbart gällande betyg och plugg, osv. Det kan även handla om utsatthet, mobbning, att inte hitta kompisar, inte tillhöra en grupp, osv, alltså socialt. Skolan kan vara en tuff miljö att befinna sig på och det är mycket som ska fungera för att det ska bli bra. Vi ser dock att skolan har en oerhört viktig roll för unga människor och man skulle säkert kunna göra mycket mer i skolan för att hjälpa eleverna på olika sätt. Även samhället i stort innehåller många stressfaktorer för unga människor idag (inte bara unga, utan även föräldrar och andra vuxna fras in i detta och påverkas). Det finns så mycket krav på hur man ska vara, se ut, osv. Det möter vi också mycket av, unga som är missnöjda med sig själv på olika sätt, för att de inte kan leva upp till alla yttre krav. Många söker för bristande självförtroende och självkänsla. Ångest och nedstämdhet är också vanliga orsaker, liksom utsatthet av olika slag. Sexuellt relaterade problem är inte heller ovanligt, liksom frågor om identitet och könstillhörighet. Relationsproblem är också mycket vanligt, både gällande sina familj och andra runt omkring.

- Vad tycker ni om att skolan påverkar ungdomar och ger stress. Eftersom detta kan bli en stor påfrestning borde man ta tag i det, vad kan ni komma med?

- Hur kan de olika skolorna jobba förbyggande med stressrelaterade frågor? Vad kan kommunen göra för att hjälpa skolorna?
  Svar: Skolan ska vara en skyddande miljö. För att nå dit måste varje skola jobba med trygghet och trivsel. Skolans elevhälsa ska jobba förebyggande med olika hälsofrågor utifrån hur det ser ut på just den skolan. Som elev kan du vända dig till elevhälsan eller till din elevkår om det finns frågor som du vill lyfta.

- Skulle man kunna få hjälp med studieteknik i skolan? Många har svårt att hitta en bra, fungerande studieteknik.

- Stress bland unga kan vara kopplat till sociala medier!
  Svar: Då det idag finns obegränsad tillgång till sociala medel är det nödvändigt att som individ lära sig att förhålla sig till detta och hitta en balans mellan grundläggande behov, sociala medier och skola. Vi har den tid vi har. Att säga Nej till något innebära att säga Ja till något annat.

- Stressen beror på att ni politiker är dumma i huvudet och försvårar elevernas skolgång genom att inte låta oss ta ledigt och sjukanmäla oss. Det beror också på att skolorna blir sämre och tristare i miljön. Jag har personligen aldrig gått in i matsalen på skolan sedan jag gick i 2:an eftersom miljön och maten suger.

- Anser ni att skolmaten är tillräckligt näringsrik? Vet ni om den är tillräckligt näringsrik?

- Det är svårt att få en tid hor Ungdomsmottagningen, hur jobbar ni med det?
- För många är det oklart hur man söker hjälp från Ungdomsmottagningen, hur får man tider osv om man vill prata?
- För in trevligare hälsoaktiviteter i idrotten
- Kan inte p-stav [preventivmedel] vara gratis?
- Forskning visar att kvinnor och män inte har samma tillgång till sjukvård, det förekommer omotiverade skillnader. Tänker ni jobba för en mer liberalfeministisk politik i Sverige då eller hur ser det ut?

Fritid

Moderatorer:
Oskar Stoppert (Folkungsskolan) och Malin Wahlgren (Birgittaskolan), ungdomar från planeringsgruppen.

I panelen:
Evelina Alsén (ordförande, kultur- och fritidsnämnden)
Lars Vikinge (vice ordförande, kultur- och fritidsnämnden)
Stina Bond (sakkunnig, kultur- och fritidsförvaltningen)
Martin Averhed (sakkunnig, kultur och fritidsförvaltningen).

Ungdom:
Jag spelar bandy och undrar om det finns planer på inomhushall för detta?

Panelen:
Jag kan säga att frågan varit uppe, och det har gjorts utredningar. Men det har stannat där. Hur det är just nu kan jag inte svara på.
Linköping växer med 1000 personer per och hallbyggandet ligger efter. Sättet att idrotta ändrar sig också. Idrottsrörelsen vill också se en multiarena.
Man tittar på och utreder multiarena och hallar i stort. Man är medveten om behovet.

Moderator:
Är det några speciella önskemål som ni ungdomar kan komma på som panelen absolut ska ta med sig?

Ungdom:
Fixa fotbollsplanen i Berga vid Knektgatan, staketet är sönder så bollar åker ut. Har varit sönder sedan i somras.

SMS:
Område där fritidskonstnärer kan ställa ut sin konst önskas!

Panelen:
Vi har två kulturhus, dels Skylten där man kan ställa ut. Man kan kontakta dem eller Elsas Hus som har konstutrymmen. Kontakta!

Ungdom:
Om man pluggar mycket, finns det platser där man kan boka rum mm för att plugga i lugn och ro?

Panelen:
Man arbetar mycket med en utveckling av biblioteket, bland annat med studierum. På varje skola ska man också ha möjlighet (men bara under skoltid). Men helst ska man slippa sitta sena kvällar.

Ungdom:
Hur ser det ut med bidrag för olika föreningar, och vad krävs för att vara en förening?

Panelen:
Vi har ett antal bidrag man kan söka, och man ska vara bidragsberättigad förening. Just regelverket för vilka som kan söka kan man se på kultur och fritidsnämndens sida. Eller ringa till lokalbokningen.
Bidrag för annat än föreningsbidrag finns tex. Ungdomschecken, info finns på hemsidan. Ungdomsarrangemangsbidrag. Angående med studieutrymmen; det finns nog på kulturhusen.
Ytterligare ett bidrag: för spontanidrottsaktiviteter. Att aktiviteten är öppen för alla är ett krav. Krävs någon slags organisation bakom bokningar.

Ungdom:
Är man med vänner kan man gå på bio, simma eller fika. Vad finns det mer att göra?

Panelen:
En del finns, men kommunen måste bli bättre på att informera om det som finns att göra. Se exempelvis filmfestivalen i helgen. Det finns en del på Elsas, Skylten och Arbis. Liksom Passagen. Beror mycket på vad man vill göra.
Det gjordes en förändring för några år sen, man stängde ungdomsgårdarna för de över 16 år.

SMS:
Det behövs fler öppettider i Rydshuset.

Kan man ordna mer öppettider på fritidsgårdarna och aktiviteter och kanske utbildningar som skapar jobbmöjligheter i Ryd och Skäggetorp där ungdomar hamnar på fel spår och tar sig in i kriminalitet?

Panelen:
Vi håller på att titta på att bygga ut verksamheten mest i Ryd, Skäggetorp och Berga. Men det tar tid. Men vi vill ha mer öppen fysisk aktivitet, alltså att man kan idrotta mer spontant. Hur komma åt det på ett lättare sätt?
Vad man efterlyser är en helhetsbild, vad händer på fritiden för ungdomarna?

Ungdom:
Ni skulle kunna utveckla området Stångån upp till Roxen lite. Det finns inte så mycket där.

Panelen:
Det finns inte så mycket planerat där. Handlar det om något särskilt tex vattensport? Man måste också kolla om det är lämpligt att bada med vattenkvalitet och så.
Det finns en tanke om att bygga cykelbana ut till Berg. Det finns också badplats i Sättuna. Egentligen är den offentlig, men alla verkar inte tycka att det ska vara så.

SMS:
Man pratar mycket om fritidsverksamhet i Ryd och Skäggetorp, glöm inte andra områden som inte har någon verksamhet alls, till exempel T1.

SMS:
Tips på aktiviteter: Olika idrotter erbjuder ofta prova-på-tillfällen som man kan gå på med kompisar för att testa.

Panelen:
Intressant tanke, kul att man vill prova på idrotter. Föreningarna gör en del, men inom kommunen kan man titta vidare på att utveckla möjligheterna.

Panelen (Lars Vikinge): Jag brukar säga apropå satsningar på alla områden. Per person och år lägger vi 1800 kronor inom LKPG kommun. Av dessa går detta till stora regionala institutioner. När vi växer med 1000 per per år, om man vill hålla jämna steg behöver anslagen växa i takt. Ni ungdomar får gärna trycka på politikerna.

Ungdom:
Mycket läggs på Linköpings stad, hur mycket läggs på Brokind och Ulrika?

Panelen:
Klart att det finns behov i småorterna, det kommer bla byggas en större hall i Brokind. 38% av kommunens ungdomar bor utanför tätorten. Alla borde få ett jämlikt utbud.

SMS:
Hur ser budgeten ut för Linköpings Kommun? Växer den eller sjunker den?

Panelen:
Den växer. Kommunen växer, detta gör att budgeten växer. Men man måste dela på pengarna mellan de olika nämnderna (som har hand om olika saker, exempel fritid eller skola).
Linköping har god ekonomi, och stora projekt framför sig. Ostlänken mm. Stora investeringar. Men politik är alltid prioriteringar.

Ungdom:
Finns det något specifikt som politikerna vill att ungdomarna ska hjälpa till med?

Panelen:
Mycket är det därför jag är här idag. Jag vill veta vad ungdomar tycker.

Ungdom:
Eftersom det är svårt med prioritering…

Panelen (Lars Vikinge): En dröm är en multisportarena. En annan är att skapa ett nytt ungdoms/kulturhus, ett stort någonstans vid sjukhuset. Även om Skylten och Elsas är bra, men det är en dröm.

SMS som inte togs upp under dialogdagen på grund av tidsbrist:

- Hur tycker ni att fritidsgårdarna i Linköping fungerar rent generellt?
- Man pratar mycket om fritidsverksamhet i Ryd och Skäggetorp, glöm inte andra områden som inte har någon verksamhet alls, till exempel T1.
- Är Linköping en fattig kommun när det kommer till fritidsaktiviteter?
- Vad känner ni saknas och vad skulle ni vilja att vi ungdomar ska göra eller arrangera?
- Lokaler att hyra gratis behövs!
- Nytt kulturhus behövs! Nya lokaler till musikskolan, alltså.
- Förslag på utveckling av kultur- och fritidsutbudet: Ett nytt kulturhus som skulle innefatta möjligheter till spontant och gratis utövande av musik, bild och form, dans med mera.
- Förslag på utveckling av kultur- och fritidsutbudet: Konstutställningar där unga själva får ställa ut sina kreationer, fler musikskapande platser, gatuutställning för ungdomar, olika projekt där unga får engagera sig och visa upp för allmänheten.
- Förslag på utveckling av kultur- och fritidsutbudet: Ett stort vattensportcenter där Linköpings Jolleseglarklubb ligger, liknande det Motala har. Där skulle man kunna hyra vindsurfingbrädor eller segelbåtar. Linköping ligger trots allt vid en väldigt stor sjö.
- Prioritera tysta läsesalar i skolorna för tyst plugg!
- Det behövs fler studieplatser på biblioteket samt länge öppettider då många ungdomar saknar andra platser där de kan studera i lugn och ro.
- Hur planerar ni utvecklingen av biblioteket? ”After dagis” är inget att satsa vidare på när det gäller studiero.
- Måste kommunen ta ansvar för privatpersoners sport och fritidsintressen?
- Kommunen behöver en ordentlig skjutbana för alla vapenklasser.

- Det finns talanger där ute med det satsas för lite på sporten i Sverige tycker jag och många talanger hamnar på fel spår istället. Speciellt om man bor i områden som Ryd och Skäggetorp där föreningarna ofta har dålig ekonomi.

- Varför finns det bara vuxenbugg och inte ungdomsbugg? Kan inte kommunen fixa bugg för ungdomar?

- Det verkar som att landsvägsbussarna får lägre prio på grund av pendeln som det fixas mycket med. Det gör att de som ej kan ta pendeln har färre alternativ att ta sig hem på.

- Bussarna 620 och 520 får färre och färre bussturer och det blir svårt för människor som bor mellan Linköping och Motala (som inte kan ta direktbussar) att ta sig in till de två städerna.

- Kan inte kommunen skaffa en ny simhall?
  Svar: Detta är på gång!